

TIEDOKSI

Kalatalous- ja kalatautiviranomaisille

Me Lohijokitiimin ry:n edustajat olemme huolissamme Tervolan patoaltaan kalatautilanteesta.

Isohaaran kalatiet ja kalasydän poikkeavat toisistaan toimintaperiaatteiltaan.

Viranomaisen, MMMp 809/2016 2§ olettaa, että niin kuin teknisissä kalateissa yleensä kalat joutuvat kamppailemaan 0,3 -2 m/s virtausnopeutta vastaan n. 200m matkan (Isohaara) ne tekevät sen myös kalasydämen läpi uidessaan.

Näin ei kuitenkaan käytännössä ole, koska kalasydämessä kalat pakotetaan seuraavalle patoaltaalle voimakkaan virtauksen avulla. Kyseisen toiminnan seurauksena laitteisto työntää patoaltaalle myös mahdollisesti sairaat yksilöt. Kalasydämessä kalat eivät siis joudu ponnistelemaan vastavirtaan eikä ko. laitteistoa tule näin ollen toimintaperiaatteiltaan verrata tekniseen kalatiehen.

Kalateissa nousu tapahtuu vapaaehtoisesti kalojen nousuvietin ohjaamana. Kaloilla on myös halutessaan mahdollisuus palata takaisin alapuoliselle jokialueelle (sairaat yksilöt). Kalasydämessä tätä mahdollisuutta ei ole. Voimakkaan virtauksen avulla kaikki "sydämeen" ohjautuneet kalat pusketaan yläpuoliseen vesistöön. Kalatien suuaukolla ei myöskään kalojen hakeutumisen tehostamiseksi käytetä nielullista pyyntilaitetta - toisin kuin kalasydämessä.

Näin ollen laitteisto ei myöskään nähdäksemme täytä viranomaisten (MMMp 809/2016 2§) kalateiden toiminnalle asettamia kriteereitä eli kalojen ponnisteluista vastavirtaan (ei rasita nousevia kaloja). Tervolan patoallas luokitellaan nykyisin, kun Taivalkosken voimalaitospadolle on rakennettu kalojen kulkuyhteydeksi patoaltaalle kalasydän, ns. sisävesialueeksi eli tautivapaaksi vesistöksi.

Kyseinen MMM päätöksen vaatimus täyttyy kun esim. merialueen ja sisävesialueeksi luokitellun tautivapaan vesialueen välissä on kaksi kalatietä, joissa kalat joutuvat ponnistelemaan 2 kertaa päästäkseen yläpuoliseen vesistöön. Viranomaisen katsoo näin varmistetun, että sairaat kalat eivät pääse rasituksen vuoksi hakeutumaan sisävesialueeksi luokitelluille vesialueille. Kemijoella Taivalkoskella kalatautiviranomainen vertaa kalasydämen toimintaa vastaavaksi kuin teknisessä kalatiessä, eikä kalasydämen ohittaneita kaloja näin ollen kontrolloida laisinkaan. Lohijokitiimin suorittamien lohien ylisiirroissa eläinlääkäri tarkistaa kaikki siirrettävät kalat. Kalasydämellä vastaavaa velvoitetta ei kaikesta huolimatta ole.

Voimalaitoksilla nousevat kalat hakeutuvat Isohaaran esimerkin mukaisesti turbiinivirtoihin. Taivalkoskella turbiinit sijoittuvat n. 12 metrin syvyyteen voimalaitoksen alavirran puolelle. Olisiko mahdollista, että Taivalkoskella turbiineihin hakeutuvat kalat ovat pääosin terveitä hyväkuntoisia yksilöitä ja voimalaitoksen alle pintavesiin rauhallisen virran alueille hakeutuvat kalat ovatkin merkittävässä määrin huonokuntoisia kaloja?

Lohijokitiimi ry:n tavoitteena on toteuttaa kalojen ylisiirtoja Keminmaan kalateiltä Kemi- ja Ounasjoen vapaana virtaaville jokiosuuksille ja yhdistys on myös omalta osaltaan vastuussa ylisiirtojen toteuttamisesta. Kalatautien osalta Lohijokitiimi ry ottaa vastuun ainoastaan omista eläinlääkärien tarkastamista siirtokaloista. Olisiko kuitenkin tässä yhteydessä tarvetta tarkastaa toimintatapoja Taivalkoskella, jotta ne olisivat yhteneviä MMM päätöksen hengen kanssa?

Lohijokitiimi ry:n psta. Jukka Viitala

Maa- ja metsätalousministeriön päätös kalojen tarttuvan haimakuoliotaudin ja lohikalajien alfavirustartuntojen leviämisen estämiseksi perustettavasta rajoitusalueesta Maa- ja metsätalousministeriö on eläintautilain (441/2013) 35 §:n ja 36 §:n 1 momentin nojalla päättänyt: 1 § Päätöksen tarkoitus ja suhde lainsäädäntöön Tällä päätöksellä perustetaan rajoitusalue kalojen tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN-taudin) ja lohikalajien alfavirustartuntojen (SAV-taudin) leviämisen estämiseksi sekä määrätään rajoitusalueella noudatettavista kielloista, ehdoista, rajoituksista ja velvoitteista. Kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja velvoitteita koskevien, eläintautilain 38 §:ssä tarkoitettujen poikkeuslupien edellytyksistä säädetään kaloissa, äyriäisissä ja nilviäisissä esiintyvien eläintautien vastustamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1009/2013). 2 § Määritelmät Tässä päätöksessä tarkoitetaan: 1) merialueella aluetta, jolla on merivettä tai murtovettä; 2) vaelluskalojen nousualueella jokien ja niiden suistojen osia, joihin merialueen vaelluskaloilla on mahdollisuus nousta ohittamalla enintään yhden nousuesteen kalatietä pitkin; 3) sisävesialueella järviä, lampia ja sellaisia osia joista ja niiden suistoista, joihin merialueen vaelluskalat eivät voi nousta tai joihin noustakseen niiden on ohitettava vähintään kaksi nousuestettä kalatietä pitkin, sekä pitopaikkoja, joiden tulovesi otetaan mainitulta alueelta tai jotka käyttävät pohjavettä.

